

Apostolien teot 34

Apt. 22:12 – 23:11

Viime jaksossa tässä Alusta alkaen -ohjelmassa pääsimme Apostolien tekojen luvun 22 jakeeseen 12. Kuulimme, kuinka roomalaiset sotilaat olivat pidättäneet Paavalin Jerusalemissa ja samalla pelastaneet hänet raivostuneen väkijoukon käsistä.

Jakso päättyi siihen, että Paavali piti roomalaisten kasarmin portailla puolustuspuheen väkijoukolle. Hän kertoi, kuinka hän, entinen kiihkeä kristittyjen vainoaja, oli kohdannut kohdannut Kristuksen Damaskoksen tiellä. Herran Jeesuksen kirkkaus oli lyönyt hänet maahan, hän oli sokaistunut ja hänet oli pitänyt taluttaa Damaskokseen.

Paavali esittäytyy hurskaana juutalaisena

Jatkamme nyt 22. luvun jakeesta 12:

"Siellä oli Ananias, hurskas ja lakia noudattava mies, jota kaikki kaupungin juutalaiset pitivät arvossa. Hän tuli luokseni ja sanoi: 'Saul, veljeni, palautukoon näkösi!' Samassa näköni palasi ja näin hänet. Hän sanoi: 'Isiemme Jumala on valinnut sinut tuntemaan tahtonsa, näkemään Vanhurskaan ja kuulemaan hänen oman äänensä. Sinusta tulee hänen todistajansa, sinä kerrot kaikille ihmisille, mitä olet nähnyt ja kuullut. Älä vitkastele. Huuda avuksi hänen nimeään, nouse ja anna kastaa itsesi, anna pestä syntisi pois.'" (Apt. 22:12-16)

Paavali kertoo tässä kääntymyksestään sanakääntein, jotka osoittavat hänen yhteenkuuluvaisuutensa juutalaisuuden kanssa. Hänen puolestaan rukoillut Ananias oli "hurskas ja lakia noudattava mies, jota kaikki kaupungin juutalaiset pitivät arvossa". Paavalin siteeraamat Ananiaan sanat ovat juutalaisesta perinteestä: "isiemme Jumala" viittaa siihen, että Paavalin kääntymyksen takana oli Jumala itse, sama joka oli puhunut Moosekselle. Hän oli valinnut Paavalin "näkemään Vanhurskaan" eli Messiaan. Paavali ei itse ollut valinnut tietään, vaan Jumala oli valinnut hänet, todistamaan Messiaasta. Myös se, että Paavali kastettiin, oli Jumalan valinta ja käsky. Hänen tahtonsa on, että kaste pesee synnit pois.

"Kun sitten olin palannut Jerusalemiin ja olin temppelissä rukoilemassa, jouduin hurmoksiin ja näin Herran. Hän sanoi minulle: 'Lähde heti Jerusalemistä, älä viivyttele. Täällä sinua ei kuunnella, kun todistat minusta.' Minä sanoin: 'Herra, hehän tietävät, että minä kuljin synagogasta synagogaan ja vangitsin ja ruoskitin niitä, jotka uskovat sinuun. Silloinkin, kun Stefanos, sinun todistajasi, surmattiin, minä olin paikalla, hyväksyin kaiken ja vartioin hänen murhaajiensa vaatteita.' Mutta hän sanoi minulle: 'Mene, minä lähetän sinut kauas toisten kansojen keskuuteen.'" (Apt. 22:17-21).

Tässä kohdassa on kerrottu jotain sellaista, mitä Apostolien tekojen aiempi kerronta Paavalin vaiheista ei kerro. Paavali kertoo tässä, että hän sai kutsumuksensa tulla pakanoiden apostoliksi nimenomaan Jerusalemin temppelissä, kun hän rukoili siellä ja kohtasi näyssä Herran. Paavali

kertoi tästä luultavasti siksi, että hän ajatteli senkin todistavan sen puolesta, että hän kunnioitti juutalaisia juuriaan.

Kuulijoilta menee kuppi nurin

Mutta se ei onnistunut. Paavalin puhe siitä, että Herra oli lähettänyt hänet ”toisten kansojen keskuuteen” oli kuulijoille liikaa. Se osoitti heidän mielestään, että Paavaliin kohdistetut syytökset pitivät paikkansa. Hän oli lähestynyt Mooseksen laista tietämättömiä pakanoita ja siten toimillaan väittänyt, että Mooseksen laki ei ollut välttämätöntä pelastukseen. Joten Paavalin kuulijoilta meni ns. ”kuppi nurin”.

Tähän asti juutalaiset olivat kuunnelleet Paavalia, mutta nyt he alkoivat huutaa: "Pois elävien joukosta! Tuollainen ei saa elää!" He huusivat huutamistaan, raastoivat vaatteitaan ja heittelivät hiekkaa ilmaan. Silloin komentaja käski viedä Paavalin kasarmiin. Hän käski ruoskia Paavalia ja kuulustella häntä, jotta saisi selville, miksi juutalaiset niin raivokkaasti hyökkäsivät häntä vastaan (Apt. 22:22-24).

Tämä tapahtui siis Jerusalemissa olevan Antonian linnan portailla. Linna toimi Jerusalemiin asetetun roomalaisen sotaväenosaston kasarmiina. Paavalin puhe oli pidetty arameaksi, jota sotaväen komentaja ei osannut. Siksi hän ei tiennyt, mikä Paavalin puheessa sai kansanjoukon niin raivoihinsa, mutta aikoi saada sen selville viemällä Paavalin sisälle kasarmiin ja ruoskittamalla hänet siellä.

Tuollainen kuulusteluruoskinta oli tavattoman kivulias. Siinä ihminen sidottiin pylvääseen tai maassa makaavaan kivipaateen selkä paljaana ja häntä ruoskittiin niin pitkään, että hän alkoi puhua.

Rooman kansalainen!

Mutta kun miehet olivat sitoneet Paavalin ruoskittavaksi, tämä sanoi vieressä seisovalle sadanpäällikölle: "Onko teillä oikeus ruoskia Rooman kansalaista, vieläpä tutkimatta ja tuomitsematta?" Tämän kuultuaan sadanpäällikkö meni komentajan luo, ilmoitti asiasta ja sanoi: "Mitä olet tekemässä? Se mies on Rooman kansalainen." Komentaja tuli paikalle ja kysyi Paavalilta: "Oletko todella Rooman kansalainen?" Kun Paavali vastasi myöntävästi, komentaja sanoi: "Minä olen maksanut kansalaisuudestani suuret rahat." "Minulla se on ollut syntymästä saakka", vastasi Paavali. Ne, joiden oli määrä kuulustella Paavalia, jättivät hänet heti rauhaan, ja komentaja pelästyi, kun havaitsi sidottaneensa Rooman kansalaisen (Apt. 22:25-29).

Paavali vetosi epäsuoraan kahteen roomalaiseen lakiin, Lex Porciaan ja Lex Juliaan, jotka kielsivät Rooman kansalaisen ruoskimisen ja kiduttamalla tapahtuvan kuulustelun. Ne kielsivät myös Rooman kansalaisen kahlitsemisen ilman, että häntä syytettiin virallisesti jostain rikoksesta. Nuo lait olivat niin suuressa arvossa Rooman valtakunnassa, että niitä kunnioitettiin myös sen kaukaisissa provinsseissa. Siksi komentajaan teki suuren vaikutuksen se, että Paavali oli Rooman kansalainen, ja vieläpä syntymästään lähtien. Sekä komentaja että sadanpäällikkö olivat joutuneet ostamaan kansalaisuuden aikuisiällä.

Suuren neuvoston edessä

Komentaja halusi saada varman selon siitä, mistä juutalaiset Paavaliala syyttivät. Niinpä hän seuraavana päivänä päästi Paavalin kahleista, käski ylipapit ja koko Suuren neuvoston koolle ja vei Paavalin kasarmista heidän eteensä (Apt. 22:30).

Koska tribuuni ei voinut Paavaliala kiduttamalla saada selvyyttä asiaan, hän päätti kutsua koolle juutalaiset ylipapit ja Suuren neuvoston saadakseen selville, mistä Paavaliala syytettiin. (Kommentaarin mukaan tämä on hyvin yllättävää, sillä Rooman sotilaskomentajalla ei ollut mitään valtuuksia kutsua Suurta neuvostoa koolle, eikä häntä luultavasti olisi edes päästetty osallistumaan sen kokoukseen. On siis mahdollista, että koko seuraava kuvaus on Luukkaan kirjallinen tuotos vailla historiallista todellisuuspohjaa, ainakaan siinä, että kokous oli roomalaisen tribuunin koollekutsuma. Paitsi onhan sellaista voinut tapahtua, mutta jos on, niin se on erittäin epätavallista.)

Paavali loi katseensa neuvostoon ja sanoi: "Veljet! Koko elämäni, tähän päivään asti, minä olen elänyt Jumalan edessä vilpittömästi, omaatuntoani loukkaamatta." Silloin ylipappi Ananias käski Paavalin vieressä seisovia miehiä iskemään häntä suulle (Apt. 23:1-2).

Hyvin outoa on myös se, että Paavali saa Suuren neuvoston edessä ensimmäisen puheenvuoron, ennen kuin häntä on syytetty mistään. Ja hyvin outoa on sekin, miten Paavali aloitti puheensa. Hän käyttää puhuttelumuotoa "Veljet!", jossa hän asettaa itsensä neuvoston ja ylipappien kanssa samalle tasolle. Hän vetoaa myös puhtaaseen omaantuntoonsa.

Mutta tuollainen puhe on neuvostoa johtavalle ylipappi Ananiaalle liikaa. Hän käskää vartijoita lyömään Paavaliala ns. "turpaan".

Paavali sanoi hänelle: "Sinä saat vielä iskun Jumalan kädestä, sinä kalkilla valkaistu seinä! Sinä istut oikeutta tuomitaksesi minut lain mukaan, mutta teet vastoin lakia ja käsket lyödä minua." Vieressä seisovat miehet sanoivat: "Herjaatko sinä Jumalan ylipappia?" Tähän Paavali vastasi: "En tiennyt, veljet, että hän on ylipappi. Onhan kirjoitettu: 'Älä kiroa kansasi päämiestä.'" (Apt. 23:3-5).

Paavali menettää hermonsa vääryyden kohteeksi jouduttuaan. Hän nimittää Ananiasta "kalkilla valkaistuksi seinäksi" eli siis tekopyhäksi ja ulkokultaiseksi, jollaisen ei pitäisi istua jakamassa oikeutta. Mutta siinä Paavali teki väärin, jos halusi esiintyä Mooseksen lakia kunnioittavana, sillä ylipapin herjaaminen oli vakavasti kielletty. (Silti voidaan ajatella, että Paavalin kirous tai ennustus toteutui, sillä v. 66 jKr. zelootit tappoivat ylipappi Ananiaan).

Paavali kuitenkin yritti puolustautua väittämällä, ettei tiennyt Ananiaan olevan ylipappi. Se oli melko onneton puolustus, sillä kyllä hän luultavasti tunnisti Ananiaan ylipapiksi, jo hänen eityisistä vaatetuksestaan tai siitä, että hän johti puhetta neuvostossa.

Retorinen kikka

Oli miten oli, Paavalin annettiin jatkaa puhettaan. Hän turvautui ovelaan retoriseen keinoon ja yritti saada vastustajissaan aikaan eripuraa:

Osa neuvostosta oli saddukeuksia, osa fariseuksia, ja tämän tietäen Paavali sanoi kuuluvalla äänellä: "Veljet! Minä olen fariseus, ja fariseuksia ovat isänikin olleet. Nyt olen täällä tuomittavana siksi, että panen toivoni kuolleiden ylösnousemukseen." Tuskin hän oli tämän sanonut, kun fariseusten ja saddukeusten kesken puhkesi ankara kiista ja koko joukko jakautui kahtia. Saddukeukset näet väittävät, ettei mitään ylösnousemusta ole, ei myöskään enkeleitä eikä henkiä, kun taas fariseukset uskovat näihin kaikkiin. Meteli kävi yhä kovemmaksi, ja fariseusten joukosta muutamat lainopettajat alkoivat jo väittää: "Me emme voi havaita tässä miehessä mitään pahaa. Jospa henki tai enkeli on puhunut hänelle." Mellakka kiihtyi kiihtymistään, ja komentaja alkoi pelätä, että Paavali revittäisiin kappaleiksi. Hän komensi sotaväenosaston hakemaan Paavalin pois neuvoston käsistä ja viemään hänet kasarmiin (Apt. 23:6-10).

Jeesuksen ja Paavalin aikaisessa juutalaisuudessa oli kolme puoluetta tai ryhmittymää, jotka suhtautuivat uskonasioihin hyvin eri tavoilla: fariseukset, saddukeukset ja essealaiset. Fariseukset tulkitsivat Mooseksen lakia hyvin tiukasti isien perinnäissääntöjen mukaisesti. He olivat eräänlainen herätysliike, joka toimi kansan parissa ja yritti saada tavallisia ihmisiä noudattamaan Mooseksen lakia normaalissa elämässään. He myös uskoivat ylösnousemukseen ja kuoleman jälkeiseen elämään, samoin kuin enkeleihin ja henkimaailmaan yleensäkin. Saddukeukset taas olivat asioihin maallisemmin suhtautuvia. He olivat poliittisesti hallitsevassa asemassa. He hyväksyivät Mooseksen lain, mutta eivät sen käytännön soveltamiseen luotua laajaa perinnesäännöstöä. Heille juutalaisuus oli maallinen asia, tämänpuoleinen asia. Heille erkityksellistä oli esim. se, miten juutalaisuus pysyi roomalaisten vallanpitäjien kanssa väleissä. He eivät olleet kovinkaan "hengellisiä", eivätkä uskoneet ylösnousemukseen, kuoleman jälkeiseen elämään tai enkeleihin tai henkimaailmaan yleensäkin. Essealaiset olivat taas lahko, joka eli kommuuneissa tai yhteisöissä askeettista elämää. Kuolleen meren rantamilla sijainnut Qumran on kuuluisin noista yhteisöistä, mutta kyllä essealaisia oli muuallakin. Mutta he eivät osallistuneet julkiseen hallintoon, kuten Suuren neuvoston toimintaan.

Paavali itse oli entinen fariseus, joten hän tunsu hyvin noiden juutalaisten puolueiden väliset kiistat ja kiistojen aiheet. Siksi hän osasi pelata niitä käyttämällä vastustajansa toisiaan vastaan. Hän sanoi kovaan ääneen: "Olen fariseus, ole täällä tuomittavana siksi, että panen toivoni kuolleiden ylösnousemukseen." Oikeasti hän ei enää ollut hengeltään fariseus, mutta hän esiintyi sellaisena taktisista syistä.

Ja Paavalin taktiikka toimi. Suuren neuvoston fariseukset asettuivat hänen puolelleen, saddukeuksia vastaan, niin kiihkeästi, että mellakka oli jälleen valmis. Sotaväen komentajan suunnitelma oli epäonnistunut ja hän joutui haettamaan Paavalin pois neuvoston istunnosta.

Joku voisi ajatella, että Paavalin toiminta ei ollut Kristuksen apostolin arvolle sopivaa. Luukas ei kuitenkaan kerro, että Kristus olisi häntä siitä nuhdellut.

Seuraavana yönä Herra seiso i Paavalin edessä ja sanoi: "Pysy rohkeana. Sinä olet todistanut minusta täällä Jerusalemissa, ja samalla tavoin sinun on todistettava myös Roomassa." (Apt. 23:11)

Totta kai Paavali tarvitsi rohkaisua. Ja sitä hän myös Jeesukselta sai. Samalla Jeesus kertoi Paavalille, mikä hänen matkansa määränpää oli: valtakunnan pääkaupunki Rooma, jossa hän saisi todistaa hänestä.